

skills, which often takes place at their own pace using distance learning technologies. The main advantage of this approach is the constant diagnosis by the teacher and self-assessment of the cadet.

Key words: diagnostics, competence, competence-based learning, distance learning.

УДК 349.2

Лисенко І. В., Лисенко А. М.

м. Харків, Україна

ПРАВО ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА ПРАЦЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У наш час працевлаштування іноземців в Україні є таким же актуальним питанням, як і працевлаштування українських громадян. За даними Державної служби зайнятості, у 2018 році в Україні працювало найбільше громадян Туреччини, Росії, Китаю, Білорусії та Азербайджану. Більшість іноземців працювали з нами у сфері торгівлі та ремонту, а також у промисловості, телекомунікаційній сфері, науці та освіті, будівництві. Згідно офіційній статистиці, більшість іноземних робітників приїжджало з країн із вищим рівнем економічного розвитку та рівнем доходу на душу населення, ніж наша [1]. Залучення іноземних громадян до роботи в нашій державі відбувається, насамперед, завдяки інвес-

тиційним проектам.

Стаття 26 Конституції України передбачає, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими ж правами і свободами, а також несуть ті самі обов'язки, що й громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України [2]. Ці засади також закріплені в ст.3 Закону України «Про зайнятість населення». Так, іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, які визнані в Україні біженцями, яким надано притулок в Україні, які визнані особами, які потребують додаткового захисту, яким надано тимчасовий захист, а також особи, які отримали дозвіл на імміграцію в Україну, мають право на працевлаштування на підставі та у порядку, встановленому для громадян України. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для працевлаштування на певний строк, приймаються роботодавцями на роботу на підставі дозволу на працевлаштування іноземців та осіб без громадянства, виданого в порядку, встановленому Законом України «Про зайнятість населення», якщо інше не передбачено міжнародними договорами України (ст.42 Закону України «Про зайнятість населення»).

Іноземці та особи без громадянства не можуть призначатися на посаду чи займатися трудовою діяльністю, якщо відповідно до законодавства призначення на відповідну посаду чи здійснення

відповідного виду діяльності пов'язане з належністю до громадянства України, якщо інше не передбачено законодавством. міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Відповідна особливість працевлаштування іноземців - на підставі дозволу, виданого компетентним державним органом у порядку, визначеному законом, - відповідає світовій практиці, оскільки держави зацікавлені в працевлаштуванні, перш за все, своїх громадян і готові допустити на національний ринок праці лише тих іноземців, потреба в яких в той чи інший момент дійсно існує. Крім того, питання працевлаштування іноземців тісно пов'язане з міграційними ризиками, тому передбачена законодавством процедура отримання дозволу на роботу зазвичай пов'язана з набуттям права на тимчасове або постійне проживання в державі працевлаштування.

Резидент Дія Сіті може без дозволу отримувати роботи (послуги), що виконуються (надаються) іноземцями та особами без громадянства за контрактами. Така особа може за власним бажанням отримати дозвіл. У положеннях ст. 42 Закону України «Про зайнятість населення» вказані випадки, коли роботодавець зобов'язаний звернутися до територіального органу державної служби зайнятості про анулювання дозволу. Зокрема, такий обов'язок існує у разі припинення трудовий договір (контракт) з іноземцем. Крім того, у багатьох випадках саме такий орган може

анулювати дозвіл. Наприклад, у зв'язку з несплатою роботодавцем за видачу або переоформлення дозволу, ненадання роботодавцем у встановлений строк копії трудового договору (контракту), укладеного з іноземцем, встановлення факту працевлаштування іноземця на інших умовах, ніж ті, що визначені дозволом або іншим роботодавцем тощо. Деякі категорії іноземців можуть бути працевлаштовані в Україні без спеціального дозволу. Серед них:

– іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні;

– іноземці та особи без громадянства, які набули статусу біженця відповідно до законодавства України або отримали дозвіл на імміграцію в Україну;

– іноземці та особи без громадянства, які визнані особами, які потребують додаткового захисту або яким надано тимчасовий захист в Україні;

– особи, визнані центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції) (Державна міграційна служба України); особами без громадянства, у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянству, реєстрації фізичні особи, біженці та інші передбачені законодавством категорії мігрантів;

– працівники іноземних ЗМІ, акредитовані для роботи в Україні;

– спортсмени, які набули професійного статусу, митці та

артисти для роботи в Україні за фахом, аварійники для виконання невідкладних робіт;

– священнослужителі, які є іноземцями та тимчасово перебувають в Україні на запрошення релігійних організацій для проведення канонічної діяльності лише в таких організаціях за офіційною згодою органу, що зареєстрував статут (положення) відповідної релігійної організації; іноземців та осіб без громадянства;

– інші іноземці та особи без громадянства у випадках, передбачених законом та міжнародно-правовими договорами України, обов'язковість яких надана Верховною Радою України (частина шоста статті 42 Закону України «Про зайнятість населення» [2].

З 2017 року національне законодавство України містить визначення «особливі категорії іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні». Такими особами є іноземні високооплачувані спеціалісти (тобто іноземці чи особи без громадянства, заробітна плата яких становить не менше 50 мінімальних заробітних плат); засновники та/або учасники та/або бенефіціари (контролери) юридичної особи, створеної в Україні; випускники ВНЗ, що входять до першої сотні у світових рейтингах університетів, відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України; Міністри України; іноземні творчі працівники; іноземні ІТ-спеціалісти. Для таких категорій можна отримати дозвіл

на роботу на більш тривалий термін (до 3 років), вимоги для мінімальної заробітної плати іноземця не застосовуються, а іноземні високооплачувані фахівці мають додаткові права на роботу неповний робочий день.

Роботодавець може отримати дозвіл за умови виплати заробітної плати у розмірі не менше 5 мінімальних заробітних плат (станом на листопад 2021 року 30000 грн.) іноземним працівникам у громадських об'єднаннях, благодійних організаціях та навчальних закладах, а також 10 мінімальних заробітних плат для всіх інших категорій працівників. Вимоги щодо мінімальної заробітної плати не застосовуються у випадок отримання дозволу на працевлаштування особливих категорій іноземців.

До 2019 року законодавство України теоретично передбачало можливість виплати заробітної плати іноземним працівникам в іноземній валюті (на відміну від громадян України, яким можна було виплачувати лише гривні), але на практиці через невідповідність низки нормативно-правових актів така виплата в іноземній валюті була складною. Після набрання чинності Законом України «Про валюту та валютні операції» заробітну плату іноземцям можна буде виплачувати лише в гривнях, однак (щодо громадян України) у трудовому договорі (контракті) розмір заробітної плати може бути зазначений в іноземній валюті (з виплатою в еквіваленті в гривнях).

За загальним правилом заробітна плата іноземців, які

працюють в Україні, підлягає оподаткуванню на тих самих підставах і в такий самий спосіб.

Іноземці, чії роботодавці платять ЄСВ мають право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги Фонду соціального страхування України, у тому числі у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності («лікарняний лист»). Проте, за даними Державної фіскальної служби України, іноземці, які працюють у представництвах іноземних компаній, не підлягають загально-обов'язковому соціальному страхуванню, а , тому не мають права отримувати матеріальну підтримку та соціальні послуги від Фонду соціального страхування України.

Хоча законодавство про працю формально не передбачає спеціальних підстав для звільнення іноземців, роботодавець, який зобов'язаний отримати дозвіл на роботу для іноземця, повинен враховувати, що іноземець не може працювати без такого дозволу. Таким чином, якщо дозвіл скасовано або не поновлено, роботодавець повинен мати можливість звільнити іноземця. Для цього з іноземцями укладається строковий трудовий договір (контракт), термін дії якого прив'язується до терміну дії дозволу.

Дозвіл на роботу для іноземця є підставою для отримання таким іноземцем дозволу на проживання в Україні, що дозволяє іноземцю перебувати та проживати в Україні протягом усього терміну дії дозволу. відповідний вид на проживання видається територіальними органами Державної міграційної служби України.

На відміну від дозволу, посвідку на проживання отримує іноземець, а не його роботодавець, хоча роботодавці надають іноземцям необхідну для цього допомогу, і зазвичай саме вони організують підготовку необхідних документів.

В умовах глобальної конкуренції за робочу силу наші роботодавці та держава мають подбати про найкращі умови для збереження власних трудових ресурсів та залучення висококваліфікованих іноземних кадрів. Для цього необхідно заохочувати іноземні інвестиції, що супроводжується передачею ноу-хау в управлінні, технології тощо. Також варто звернути увагу на іноземних студентів, які добре зарекомендували себе і хочуть залишитися тут, в Україні. Тобто потрібно працювати над пошуком додаткових джерел трудових ресурсів, які будуть підтримувати економічне зростання.

Список літератури: 1. Available at: <https://boi.org.ua/publications/press/1182-nozemci-shukachi-roboti-v-ukrayini-hto-zvidki-i-skilki/>. 2. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?find=1&text>.

Bibliography (transliterated): 1. Dostupnyi za adresoiu: <https://boi.org.ua/publications/press/1182-nozemci-shukachi-roboti-v-ukrayini-hto-zvidki-i-skilki/>. 2. Dostupnyi za adresoiu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?find=1&text>.

Лисенко І. В., Лисенко А. М.

ПРАВО ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА ПРАЦЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У даній статі розглядаються питання працевлаштування іноземних громадян та осіб без громадянства в Україні. Проводиться аналіз норм чинного національного законодавства у сфері зайнятості населення. На підставі проведеного аналізу авторами внесені пропозиції щодо нормотворчих змін у трудових відносинах.

Ключові слова: право на працю, іноземні громадяни, особи без громадянства, дозвіл на працевлаштування.

Lysenko I. V., Lysenko A. M.

THE RIGHT OF FOREIGN CITIZENS TO WORK IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

This article considers the issues of employment of foreign citizens and stateless persons in Ukraine. The analysis of the norms of the current national legislation in the field of employment is carried out. Based on the analysis, the authors made proposals for rule-making changes in labor relations.

Key words: right to work, foreign citizens, stateless persons, employment permit.

Лысенко И. В., Лысенко А. Н.

ПРАВО ИНОСТРАННЫХ ГРАЖДАН НА ТРУД В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В данной статье рассматриваются вопросы трудоустройства иностранных граждан и лиц без гражданства в Украине. Проводится анализ норм действующего законодательства в сфере занятости населения. На основании проведенного анализа авторами внесены предложения по нормотворческим изменениям в трудовых отношениях.

Ключевые слова: право на труд, иностранные граждане, лица без гражданства, разрешение на трудоустройство.

УДК 159.9

Рилова А. Д., Черкашин А. І.

м. Харків, Україна

ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

На даний момент людство переживає дуже непростий та водночас переломний період свого існування. Усі існуючі правила, до яких ми так звикли, залишились у вчорашньому дні. Для того,